

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2023-206

22.3.2023

Watercircles Forsikring ASA

Bygning - innbo (kombinert)

Brann i fritidsbolig – avstand til brennbart materiale – kjent med tilsyn? – fal. § 4-9 annet ledd.

Sikredes fritidsbolig ble totalskadet i en brann i september 2022. Brannen oppstod i en vegg bak peisen, og årsaken til brannen ble antatt å være varmebelastning på brennbart materiale. Sikrede hadde fyrt i peisen før han la seg. M. utførte tilsyn med fyringsanlegget i 2009, hvor det i rapporten fra tilsynet ble opplyst om at peisen ikke måtte brukes. Det ble utført nytt tilsyn i 2021, hvor det ble anmerket at det ikke var tilstrekkelig avstand til brennbart materiale fra peisen. Foretaket anførte at det var grovt uaktsomt av sikrede å benytte den aktuelle peisen og avkortet erstatningen med kr 400 000 (10 %). Sikrede bestred at han hadde opptrådt grovt uaktsomt og anførte blant annet at han ikke var kjent med innholdet i tilsynsrapportene. Nemnda kom til at foretaket ikke kunne avkorte sikredes erstatning. Dette da det ikke var tilstrekkelig sannsynliggjort at sikrede var klar over at peisen ikke måtte brukes før den var i samsvar med brannforskriftene mht. avstand til brennbart materiale.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: avkortning kr 400 000 (10 %)

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter brann i fritidsbolig og spørsmålet om foretaket kan avkorte erstatningen med kr 400 000 (10 %) på grunn av grov uaktsomhet, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 4-9.

Sikredes fritidsbolig ble totalskadet i en brann 3.9.22. Sikrede forklarte i skademelding til foretaket at han fyrte i peisen kvelden 2.9.22, og at han gikk og la seg ca. kl. 23.30. Han våknet kl. 05.00 av knitrelyder, og det hadde da utviklet seg en brann i området rundt peisen. Sikrede greide ikke å slukke brannen. Brannvesenet ble varslet og ankom stedet etter ca. 25–30 min.

M. førte tilsyn med fyringsanlegget i 24.6.09. I rapport fra tilsynet ble peisen registrert med kode "B5" grad "3" og følgende merknad:

Må ikke brukes

M. avholdt nytt tilsyn 12.5.21 hvor det ble registrert følgende avvik:

1. Skorstein Adkomst på tak skal være forskriftsmessig.

Avvik fra: *Forskrift om brannforebygging § 6*

Det ble også registrert følgende anmerkning ildsted:

Gjelder: Murt peis Plassering: Stue

der miner en 35 cm til brenbart innen synelig skade kontroller neste tilsyn.

Sikrede sendte følgende e-post til M. 1.9.21:

...

1. Skorstein Adkomst på tak skal være forskriftsmessig

Vil med denne tilbakemelding informere om at forskriftsmessig og godkjent stige skal være på plass i løpet av uke 42.

...

Brannskadeskjønn avholdt 13.10.22 konkluderte med at bygningen var totalskadet. Bygningens gjenoppføringspris uten fradrag, ble satt til kr 2 731 000 eks. mva. I tillegg fastsatte skjønnet utgifter til riving, rydding, bortkjøring og deponering av verdiløse rester ved kondemnasjon til kr 205 000 eks. mva., og merutgifter som følge av offentlig påbud til kr 285 000.

Utrederes undersøkelsesrapport uttalte følgende om arnested og brannårsak:

Arnestedet er i vegg til soverom to. Dette soverommet er nr. 2 til venstre for inngangsdøren. Dette er bakveggen til peisen. Se undersøkelsesrapport foto.

Brannårsaken

Brannårsaken er formentlig som en følge av varmebelastning på brennbart materiale som etter hvert blir pyrofort.

Pyrofort treverk, et selvantennelig materiale som dannes pga. varmeeksponering ved 100 °C. Det er i stand til å produsere sin egen varme ved oksidasjon av pyrofort tre (tre som er blitt termisk nedbrutt slik at det er blitt tørt, karbonrikt og porøst med stor overflate i forhold til volum), slik at temperaturen øker til 250 °C, hvor pyrofort tre antenner. Det antenner altså ikke ved 100 °C, men ved den laveste temperaturen hvor man har registrert at tre kan antenne, nemlig 250 °C.

Treverk som i lang tid har ligget inntil varme gjenstander som dampør, murverk eller røykrør, kan bli pyrofort, og er en forholdsvis vanlig brannårsak.

Foretakets utreder avholdt samtale med sikrede 17.10.22. Sikrede forklarte følgende vedrørende de gjennomførte tilsynene:

Han ble gjort kjent med at det på tilsynsrapporten fra 2009 blant annet stod at ildsted stue, murt peis, ikke må brukes.

Skadelidte sa at dette var helt ukjent for ham og han ville ha gjort noe med det om han visste om dette avviket.

Når det gjelder tilsynsrapporten fra 2021 husker han at han hadde hatt tilsyn og hadde fått vite av tilsynsmannen at han måtte ha fastmontert stige på taket samt en anmerkning om at ildstedet er for nært brennbart materiale.

Han husker at tilsynsmannen var rundt i hytta og kikket samt tok noen mål, men han fikk aldri noen rapport.

Det ble ikke feiet.

Han ble også gjort kjent med at det i august/september 2021 ha blitt sendt ut et purrebrev fra feiervesenet som ba om tilbakemelding på avvikene. Dette sa skadelidte at han ikke kjente til.

Skadelidte sa videre at han hadde fått brev om tilsyn og møtte (G.) på hytta. Det kunne nok ha vært i mai 2021.

Han husker da at det ble snakk om et pålegg for montering av stigen på taket noe skadelidte sa han selvfølgelig skulle gjøre.

Denne stigen ble kjøpt inn og tatt med opp til hytta et par dager før brannen. Han hadde ikke fått montert den ennå.

Skadelidte sa videre at han ved ettertanke mener han hadde fått et brev vedrørende takstigen og at han nok kunne ha svart på dette ved mail.

Foretakets utreder kontaktet M. om de gjennomførte tilsynene:

Dette tilsynet er utført av (G.) som er kontaktet pr. telefon og som har opplyst at manglende stige og avstand fra peis til brennbart materiale er å ansees som avvik og skal utbedres. I tillegg opplyste han at avvik fra 2009 må sees som videreført i 2021.

Dette ble også bekreftet av (T.) og (G.), begge ansatt ved (M.).

Foretaket besluttet 23.11.22 å avkorte erstatningen med kr 400 000 (10 %), jf. fal. § 4-9 annet ledd. Foretaket mente det var grovt uaktsomt å fyre i peisen på bakgrunn av funnene i tilsynsrapporten fra 2009 og 2021.

Sikrede avviser at foretaket har rett til å avkorte erstatningen og bestrider at han har optrådt grovt uaktsomt.

Sikrede var ikke til stede under tilsynet i 2009 og har ikke tidligere sett denne rapporten. Dette tilsynet ble heller ikke fulgt opp av M., og M. etterlyste aldri noen tilbakemelding på at avviket var utbedret. Tilsynet utført i 2021 sier ingenting om at peisen ikke kan brukes, kun at denne skal kontrolleres ved neste tilsyn.

Forsikringsforetaket anfører at erstatningen kan avkortes med 10 % grunnet grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9.

Å fyre i en peis der det er stor brannfare grunnet for nær avstand til brennbart materiale, hvilket er påpekt ved tilsyn, er grovt uaktsomt. Fyringsforbudet ble gitt for å hindre brann, og slike pålegg må følges. Det er en klar årsakssammenheng mellom den utviste grove uaktsomheten og brannen.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket kan avkorte erstatningen med kr 400 000 (10 %).

Foretaket kan avkorte erstatning helt eller delvis dersom sikrede har fremkalt forsikringstilfellet ved grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9 annet ledd.

Begrepet grov uaktsomhet er omtalt slik i Rt. 1989 s. 1318:

For at et oppførsel skal kunne karakteriseres som grovt uaktsom, må den etter mitt syn representere et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet.

Partene er enig i at arnestedet var i bakveggen til peisen, og at brannårsaken mest sannsynlig skyldes varmebelastning på brennbart materiale. I tilsynsrapport fra 2021 er det påpekt at det er mindre enn 35 cm avstand til brennbart materiale. Det synes å være enighet om at dette ikke var utbedret på branntidspunktet.

Brannrisikoen når det fyres i et ildsted med for kort avstand til brennbart materiale fremstår som åpenbar. Spørsmålet er imidlertid i hvilken utstrekning sikrede var klar over brannrisikoen.

Det er fremlagt rapport fra tilsyn med fyringsanlegget i 24.6.09 registrert med kode "B5" grad "3" og følgende merknad:

Må ikke brukes

Sikrede anfører at han ikke var til stede under tilsynet i 2009, og at han ikke var kjent med denne rapporten før etter brannen. Rapporten ble etter det opplyste funnet i en skuff i et lite bord i stuen i hytta. Det er uklart for nemnda hvem som har lagt rapporten i denne skuffen, og om sikrede var klar over rapporten og hvor den ble lagt. Selv om mye kan tilsi at sikrede var kjent med rapporten, ble tilsynet ikke fulgt opp før i 2021, og etter det opplyste var det heller ikke noen branntilløp i denne perioden. Det er derfor uklart for nemnda både hvor stor brannrisikoen var og hvilken kunnskap sikrede hadde om dette.

Ved tilsyn 12.5.21 ble det registrert følgende avvik:

1. Skorstein Adkomst på tak skal være forskriftsmessig.

Avvik fra: *Forskrift om brannforebygging § 6*

Det ble også registrert følgende anmerkning ildsted:

Gjelder: Murt peis Plassering: Stue

der miner en 35 cm til brenbart innen synelig skade kontroller neste tilsyn.

Nemnda mener det er vanskelig å vurdere brannrisikoen ut fra det som står her. Det sies at det er avvik fra en brannforskrift. Ifølge rapporten skal avvik rettes, men det fremgår ikke hva rettelsen skal gå ut på. Videre er det "anmerkning ildsted", men setningen "der miner en 35 cm til brenbart innen synelig skade kontroller neste tilsyn" er umulig å forstå og sier ikke at peisen ikke må brukes, men at anmerkningen – som er uklar – må kontrolleres ved neste tilsyn. Dette er ikke formulert som et "avvik" som skal rettes. Det er heller ingen krav om eller frist for utbedring, og oppfølgingen etter tilsynet synes etter de fremlagte opplysningene først og fremst å angå montering av stige. Sikrede har forklart at han var til stede ved dette tilsynet, men det er uklart for nemnda hvordan selve tilsynet ble gjennomført, om sikrede så selve rapporten og hva slags kommunikasjon det var mellom sikrede og kontrolløren under tilsynet.

Ut fra dette mener nemnda det er ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at sikrede var klar over at peisen ikke måtte brukes før den var i samsvar med brannforskriftene mht. avstand til brennbart materiale. Selv om han åpenbart burde fulgt bedre med under tilsynet i 2021, kan nemnda derfor ikke se at den fremlagte dokumentasjonen gir grunnlag for å karakterisere hans adferd som grovt uaktsom. Avkortning kan da ikke finne sted.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).